

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

ראש השנה לעיבור שנים ותרומת שקלים

(ז' א') **תנו רבנן:** באחד בניסן ראש השנה לחודשים (למניין חדשי השנה). ולעיבורין (לעניין עיבור שנים). ולתרומת שקלים (להקריב ראשון קרבנות הלקוחים מתרומת שקלי שנה החדשה). ויש אומרים אף לשכירות בתים.

(ומקשה) לעיבורין מניסן מנינין?! **והתניא:** אין מעברין השנה לפני ראש השנה, ואם עיברוה, אינה מעוברת. אבל מפני הדחק מעברין אותה אחר ראש השנה מיד. ואף על פי כן אין מעברין אלא אדר!

אמר רב נחמן בר יצחק: מאי עיבורין? הפסקת עיבורין.¹ **דתנן:** הן העידו (רבי יהושע ורבי פפייס) שמעברין השנה כל אדר.² שהיו אומרים עד הפורים.³

מאי טעמא דמאן דאמר עד הפורים? כיון דאמר מר: שואלין בהלכות הפסח קודם לפסח שלשים יום, אתי לזלזולי בחמץ.⁴

ואידך, מידע ידיע דשתא מעברתא בחושבנא תליא מלתא, וסברי, חושבנא הוא דלא סליק להו לרבנן עד האידנא.

ותנא דידן (דלא תנא ראש השנה לחדשים), בהתחלה קמיירי, בהפסקה לא קמיירי.

אמר רב יהודה אמר שמואל: קרבנות ציבור הבאין באחד בניסן (תמידים ומוסף ראש חודש), מצווה להביא מן החדש (מתרומה החדשה). ואם הביא מן הישן, יצא, אלא שחיסר מצווה (מהודרת).

תניא נמי הכי: קרבנות ציבור הבאין באחד בניסן, מצווה להביאם מן החדש. ואם הביא מן הישן, יצא, אלא שחיסר מצווה. ויחיד שהתנדב משלו כשרין, ובלבד שימסרם לציבור.

שיטות הראשונים

מתי מעברין השנה: כתב הרמב"ם "יש לבית דין לחשב ולידע אי זו שנה תהיה מעברת בכל עת שירצו, אפלו כמה שנים, אבל אין אומרים 'שנה פלונית מעברת', אלא אחר ראש השנה הוא שאומרים 'שנה זו מעברת', ודבר זה מפני הדחק. אבל שלא בשעת הדחק אין מודיעין שהיא מעברת, אלא באדר הוא שאומרים 'שנה זו מעברת, וחדש הבא אינו ניסן אלא אדר שני'. אמרו לפני ראש השנה 'שנה זו שתכנס מעברת' - אינה מעברת באמירה זו."

הפסקת עיבורין: כתב הרמב"ם, "הגיע יום שלשים באדר ולא עברו עדן השנה - אין מעברין אותה כלל, שאותו היום ראוי להיות ראש חדש ניסן, ומשיכנס ניסן ולא עברו, אינם יכולים לעבר; ואם עברו ביום שלשים שלא אדר - הרי זו

1. שכיון שקדשו את החודש לשם ניסן, פסקה שנה שעברה מלהיות מעוברת עוד. שאין רשאים לעשות ניסן אדר, שכבר נכנסה שנה אחרת לענין עיבור. רש"י.

2. אם ראו בית דין לאחר הפורים שהשנה צריכה להתעבר, מעברין אותה. רש"י.

3. לפי שהיו חכמים אומרים שאין מעברין אלא כנתישבו בדבר לפני הפורים, לכך הוזקקו לעדות זו. רש"י.

4. שכבר מן הפורים ואילך התחילו הדרשנים לדרוש ברבים בהלכות הפסח, הוזקקו השומעים לעשות פסח לסוף שלושים יום. ואם יעברו בית דין את השנה, לא יתקבלו דברי שלוחי בית דין לשומעין לדחות את הפסח, שכבר שמעו מן הדרשנים. רש"י.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

מְעַבְרָתָּהּ. בָּאוּ עֲדִים אַחַר שְׁעֵבְרוּהָ וְהַעֲדִיּוּ עַל הַיָּרֵחַ - הָרִי אֵלּוּ מְקַדְּשִׁין אֶת הַחֹדֶשׁ בְּיוֹם שְׁלֹשִׁים, וְיִהְיֶה רֹאשׁ חֹדֶשׁ אֶדְר שֹׁנִי. וְאֵלּוּ קִדְּשׁוּהוּ קִדְּם שְׁעֵבְרוּ אֶת הַשָּׁנָה - שׁוֹב לֹא הָיוּ מְעַבְּרִין, שְׁאִין מְעַבְּרִין בְּנִסָּן.⁵

לתרומת שקלים: כתב הרמב"ם "מִשְׁיַגֵּעַ רֹאשׁ חֹדֶשׁ נִסָּן" אֵין מְקַרְבִּין קִרְבָּנוֹת הַצְּבוּר אֶלָּא מִתְרוּמָה חֹדֶשֶׁה.⁷ וְאִם לֹא בָּאָה הַחֹדֶשֶׁה - לֹקַחִין מִן הַיְשָׁנָה.⁸

קרבנות שהתנדב יחיד משלו: כתב הרמב"ם "אִף כָּל קִרְבָּנוֹת הַצְּבוּר שֶׁהִתְנַדְּב אֹתָן יָחִיד מְשֻׁלוּ כְּשָׂרִים, וּבִלְבַד שְׁיִמְסְרֵם לַצְּבוּר."⁹

ראש השנה לשכירות בתים

(ז' א') (שנינו בברייתא) ויש אומרים (אחד בניסן ראש השנה) אף לשכירות בתים.¹⁰

(ז' ב') **תנו רבנן:** המשכיר בית לחברו 'לשנה', מונה שנים עשר חודש מיום ליום. ואם אמר 'לשנה זו', אפילו לא עמד (בשעת השכירות) אלא באחד באדר, כיוון שהגיע יום אחד בניסן עלתה לו שנה (שלמה).

ואפילו למאן דאמר יום אחד בשנה חשוב שנה (כאן אין לומר שאם עמד בכ"ט אדר נשלמה שנה בא' ניסן), שאני הכא דלא טרח איניש למיגר ביתא לבציר מתלתין יומין.

ואימא תשרי!¹¹ סתם כי אגר איניש ביתא (סמוך לתשרי), לכולהו ימות הגשמים אגר (הנגמרים בניסן).

ותנא קמא דברייתא (דלא אמר לשכירות בתים) ותנא דידן, בניסן נמי מישכח שכיחי קיטרי (עבים מתקשרין, וגשמים יורדין, והוי כימות הגשמים).

שיטות הראשונים

המשכיר בית לחברו לשנה: לדעת 'יש אומרים', אם אמר 'לשנה זו', בניסן הוא ראש השנה. ותנא קמא דברייתא, ותנא דידן, פליגי עליה. וכתב הרשב"א, והילכך משמע דלת"ק דברייתא ולתנא דידן, לא שנא אמר 'שנה' ולא שנא אמר 'שנה זו', לעולם מונה שנים עשר חודש, וקיימא לן כותייהו.

⁵ מקורות: רמב"ם (הל' קידוש החודש ד, ג-יד).

⁶ כתב ב'שקל הקודש' (ס"ק פח), מתחלת ליל ראש חודש ניסן מביאין מתרומה חדשה, כגון עצים. וביום ל' אדר כתב בטורי אבן, דמביאין מתרומה ישנה אף אם באו עדים בסוף היום וקידשו החודש והקריבו למפרע מהישנה, לית לן בה; דבדיעבד כשרה מהישנה. ואין מקריבין מהחדשה כל זמן שלא באו עדים.

⁷ כתב ב'שקל הקודש' (ס"ק צ), ואם הביא הישנה יצאו (כמבואר בברייתא בסוגיין, ז' א'). וכתב ב'ציון ההלכה', דצ"ע שהרמב"ם לא כתבה בהדיא, ואפילו אם יש מהחדשה, שאין זה אלא לכתחילה, דלא מצינו ששנה עליו הכתוב לעכב. ולכן אם אין להם מן החדשה לוקחין מן הישנה.

⁸ מקורות: רמב"ם (הל' שקלים ד, יא).

⁹ מקורות: רמב"ם (הל' כלי המקדש ת, ז).

¹⁰ המשכיר בית לחברו ואמר 'לשנה זו', עלתה שנתו בא' בניסן. ואפילו לא דר בו אלא חודש אחד. רש"י.

¹¹ ראש השנה לשכירות בתים, אם לא עמד אלא באחד באדר, כיון שהגיע תשרי, עלתה לו שנה. רש"י.